SØR - FRON KOMMUNE

RINGEBU KOMMUNE

INFORMASJON FRA MIDT-GUDBRANDSDAL LANDBRUKSKONTOR (MGL)

1-2017

Foto: R.Sperstad

Kommunevegen 1
2647 Sør-Fron

Innhold

PERSONALNYTT **5**
JORDBRUK **5**
Jordbruksoppgjøret 2017 5
Produksjonstilskudd - telledato 1.oktober med søknadsfrist 15.oktober 2017. 5
Søknadsfrist for regionale miljøtilskudd er 15. oktober 2017 6
Retningslinjer for behandling av midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket i Oppland for 2017 7
Utviklingsfondet i Ringebu 12
Utviklingsfondet for landbruk i Sør-Fron 12
Lagring og spredning av husdyrgjødsel 13
Gårdskart 14
Hva er kravet for å få klassifisert et areal som innmarksbeite? 14
Nye jordbruksareal i Sør-Fron etter E6-byggingen 15
Periodisk ajouhold av gårdskartet i Sør-Fron 15
Gjerder - Piggtråd 18
Plast 19
Velferdsordninger 2017 20
SKOGBRUK **21**
Skogfond 21
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket 21
Tilskudd til vegbygging 22
Tilskudd til drift med taubane, hest o.a. 23
Tilskudd til miljøtiltak i skog 24
Vegvedlikehold og tilsyn med skogsbilveger 27
Barkebillefeller: Telling og registering 28
Omdisponering av skogareal til beite 29
MILJØ OG UTMARK **30**
Motorferdsel 30
Båndtvang for hunder 30
Bålreglene er endret 30
Hjortevilt 31
Rovvilt 31

Beredskapsgruppe i Fron 31
Informasjon fra Statens naturoppsyn (SNO): 32
NÆRINGSUTVIKLING 33
Midtdalsbonden – nettstaden for landbruket 33
Prosjektinformasjon - Gudbrandsdalsvegen 34
DIVERSE 36
VIKTIGE TELEFONER, E-POST OG ADRESSER: 41

PERSONALNYTT

Landbrukskonsulent Frank Juul Christiansen har sagt opp sin stilling. Han sluttar ved MGL 31.05.2017. Han vil starte i ny stilling hos Norsk Landbruksrådgjeving. Vi ønskjer han lukke til.

Sør-Fron kommune har jobba med rekruttering og har nå tilsett ein person. Hilde Heide Baukhol har takka ja til stillinga som landbruksrådgjevar, ho er utdanna jurist, cand. jur., frå universitetet i Oslo. Baukhol er frå Skåbu, og er busett i Sør-Fron. Yrkeserfaringa er frå offentleg forvaltning. Ho vil starte ved MGL 01.09.2016. Ho er hjarteleg velkommen.

JORDBRUK

Jordbruksoppgjøret 2017

Proposisjonen om Jordbruksoppgjøret 2017 ble i går oversendt Stortinget. Jordbruket la frem sitt krav den 26.april. Statens tilbud ble lagt frem 5.mai. Den 16.mai valgte Norges Bondelag og Norsk Bonde og Småbrukarlag å bryte forhandlingene med staten. Proposisjonen som går til Stortinget er basert på statens tilbud.

Saksordfører er Ingunn Foss (H) . Frist for avgjørelse av innstilling er 08.06.2017 Deretter følger debatt og vedtak.

Produksjonstilskudd - telledato 1.oktober med søknadsfrist 15.oktober 2017.

Du kan søke om :

- tilskudd til avløsning ved ferie og fritid
- husdyrtilskudd (unntatt ammegeit og sau)
- tilskudd til økologisk areal og husdyr
- tilskudd for bevaringsverdige husdyrraser
- distriktstilskudd frukt bær og grønt for kvantum levert til godkjent omsetningsledd i 2017

- areal og kulturlandskapstilskudd
- tilskudd til dyr på beite
- tilskudd til dyr på utmarksbeite
- driftstilskudd til melkeproduksjon
- driftstilskudd til spesialisert kjøttfeproduksjon

Hvis du avslutter driften før oktober, må du likevel sende inn søknad i oktober dersom du vil søke om:

- tilskudd til avløsning ved ferie og fritid for 2017
- tilskudd for dyr på beite eller utmarksbeite i 2017
- tilskudd for gris og fjørfe som er slaktet eller gris, kylling og kalkun solgt som livdyr i 2017

Les mer om del 2 (oktober) om søknad om produksjonstilskudd når veilederen og rundskriv kommer.

Søknaden må sendes elektronisk via Altinn .

www.landbruksdirektoratet.no

Søknadsfrist for regionale miljøtilskudd er 15. oktober 2017

Søknadsfristen for regionale miljøtilskudd er fra 2017 endret til 15.oktober. Den følger dermed fristen for produksjonstilskuddet.

Det er ellers ingen vesentlige endringer i tilskuddsformålene og vilkårene som gjelder for å være berettiget tilskudd i følge Fylkesmannen i Oppland

Veileder og rundskriv vil bli lagt ut på sidene til Fylkesmannen i Oppland når søknadsfristen nærmer seg.

www.fylkesmannen.no/oppland

Retningslinjer for behandling av midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket i Oppland for 2017

Administrativt vedtatt av Innovasjon Norge Innlandet 26.09.2016.
Midlene fordeles med 80 % til tradisjonelt landbruk og 20 % til landbruksbasert næringsutvikling.
Retningslinjene må sees i sammenheng med disse dokumentene:

- Forskrift for midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket
- Landbruks- og Matdepartementets oppdragsbrev til Innovasjon Norge (IN)
- Regionalt Bygdeutviklingsprogram med underliggende planer for respektive fylker
- Oppdragsbrev fra Fylkesmannen i Oppland
- Policy og finansieringsstrategi for landbruksvirkemidler i Innovasjon Norge 2017

1. Generelt

Forutsetninger for tildeling av midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket:

- Økonomi og kompetanse som sikrer lønnsomhet og gjennomføringsevne
- Aktive gårdsbruk der landbruk utgjør et viktig bidrag til inntekten
- Markedssituasjon for produksjonene

Generelle prioriteringer:

- Vekstmuligheter, innovasjon og nyskaping
- Bærekraftig profil
- Generasjonsskifte og ungdom under 35 år
- Økologisk produksjon

Målgruppe:
Landbruksforetak må være registrert i Enhetsregisteret, levere årsoppgave og ha en årsomsetning i landbruket som er MVA-pliktig. Ved generasjonsskifte der prosjektet innebærer vesentlig nyskaping, kan omsetningskravet fravikes.
Landbrukseiendommen må være konsesjonspliktig eller ha en drift som utløser produksjonstilskudd.
Gjennomgående kriterier for vurdering av søknader:

- Økonomisk godt forankret prosjekt som bygger opp under driftsenheten som en fremtidsrettet og robust enhet
- Tilskuddet er utløsende for igangsetting av prosjektet
- Prosjektet skal skje med basis i ressursgrunnlaget på egen eiendom, sett i forhold til den samlede produksjonskapasiteten som bygges opp
- Verdiskaping, produksjonsøkning og sysselsetting som en direkte eller indirekte følge av prosjektet
- 70 % av grovfôr må være tilgjengelig, enten eget areal og/eller leid med kontrakt på 10 år eller langsiktig avtale om kjøp av lokalt grovfôr
- 70 % av melkekvoten må være tilgjengelig, enten i form av egen kvote og/eller leid med kontrakter på minst 5 år

NB: Det kan ikke gis tilskudd til tiltak som er påbegynt før søknaden er avgjort.
Med «påbegynt» menes igangsetting av bygg- og anleggsarbeider eller inngått rettslig bindende forpliktelse/kontrakt som gjør investeringen irreversibel.

2. Investeringer i tradisjonelt jord- og hagebruk

Prioriterte tiltak:

1. Grovfôrbaserte husdyrproduksjoner og nødvendige byggearbeider ihht. regelverk for melke- og storfekjøttproduksjon.
2. Planteproduksjon
   Potet-, grønnsak-, frukt – og bærproduksjon prioriteres. Korntørker/lager der drifta oppfyller ett av følgende kriterier; økologisk, såkorndyrking og anlegg drevet av fornybar energi eller basert på samarbeid mellom flere bruk.
   Fellestiltak for flere eiendommer i form av tørking, lager, pakking osv, kan støttes, men må vurderes opp mot eksisterende kapasitet og konkurransesituasjonen i området.
3. Kraftfôrkrevende produksjon innen konsesjonsgrensene og tilpasset markedets behov.

Saker som blir lavt prioritert i 2017:

- Nyetablering og kapasitetsøkning innen egg, kylling og smågrisproduksjon
- Nyetablering og vesentlig kapasitetsøkning innen sauehold

Dette har utgangspunkt i landsprognosen for kjøtt, som tilsier forsiktighet overfor enkelte produksjoner.

3. Landbruksbasert næringsutvikling

Dette gjelder prosjekter som utnytter landbrukets og bygdenes ressurser på nye måter. Tilskudd kan gis til produktutvikling, kompetansebygging, markedsundersøkelser, testsalg, nettverksbygging samt markedsføring av nye produkter.
Prioriterte områder:

- Mat og drikke, herunder produksjon og foredling
- Landbruksbasert reiseliv
- Inn på tunet

Aktiviteten skal gi sysselsetting for gardbrukerne og skal være knyttet til annen tjenesteyting.

Saker som ikke vil bli prioritert:

- Generell utleievirksomhet
- Utleie av stallplasser, ridesentervirksomhet, golf og kennel o.l. uten vesentlig nyskaping
- Tradisjonell forretningsmessig, privat tjenesteyting uten vesentlig nyskaping
- Handelsvirksomhet med innkjøpte varer

4. Utmåling av støtte

På grunn av begrensede rammer, kan tilskudd avkortes eller avslås med bakgrunn i prioritering eller samlet rammesituasjon. Det skal ikke gis tilskudd til tiltak som er påbegynt før søknaden er avgjort. Søkers eget arbeid vurderes til 350,- kroner per time og for ansatte til 1 promille av fast årslønn. Innsats med egne maskiner verdsettes i tillegg med basis i de leiekjøringspriser som årlig kunngjøres i tidsskriftet Norsk Landbruk. I selskaper med begrenset ansvar kan kun bokført lønn og leiekjøring godkjennes som utmålingsgrunnlag for støtte.

Etablerertilskudd, oppstart av ny virksomhet. Tilskudd kan gis til produktutvikling, kompetansebygging, markedsundersøkelser, testsalg, nettverksbygging samt markedsføring av nye produkter:

- Maksimalt 300 000,- kroner i idéavklaringsfase, normalt inntil 50 % av godkjente kostnader
- Maksimalt 300 000,- kroner i etableringsfase, normalt inntil 50 % av godkjente kostnader

Bedriftsutviklingstilskudd, utvikling i etablert virksomhet. Tilskudd kan gis til produktutvikling, kompetansebygging, markedsundersøkelser, testsalg, nettverksbygging samt markedsføring av nye produkter:

- Inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag

***Investeringstilskudd landbruksbasert næringsutvikling*:**

- Tilskudd inntil 15 % av godkjent kostnadsoverslag.
- Ungdom under 35 år og/eller generasjonsskifte, inntil 25 % av godkjent kostnadsoverslag. Med generasjonsskifte menes overtatt eiendommen med skjøte i løpet av de siste 5 årene
- Maksimalt 1 000 000,- kroner i tilskudd

Investeringstilskudd tradisjonelt landbruk:

- Tilskudd inntil 15 % av godkjent kostnadsoverslag
- Ungdom under 35 år og/eller generasjonsskifte, inntil 25 % av godkjent kostnadsoverslag. Med generasjonsskifte menes overtatt eiendommen med skjøte i løpet av de siste 5 årene
- Maksimalt 1 000 000,- kroner i tilskudd

Det kan i tillegg innvilges tilskudd til bruk av tre i driftsbygninger, for å binde CO2

- Det forutsettes at det brukes minimum 20 m3. Det kan innvilges 1 000,- kroner per m3, og maksimalt 100 000,- kroner.

Tilskudd til investeringer ved generasjonsskifte:

- Overtatt med skjøte i løpet av de 5 siste årene
- Søker må være under 35 år ved søknadstidspunktet

Godkjent kostnadsoverslag inntil 500 000,- kroner, maksimalt 40 % tilskudd.

Dette legger Innovasjon Norge vekt på når søknaden behandles:

- Prosjektet må være i samsvar med nasjonale føringer og regionale strategier
- Det må være tilstrekkelig lønnsomhet og soliditet i prosjektet på kort og lang sikt
- Prosjektet må ha et tilfredsstillende ressursgrunnlag

Før du søker bør du derfor ta kontakt med landbruks- eller næringskontoret i kommunen.

Innovasjon Norge forutsetter at alle virksomheter som søker finansiering har et bevisst forhold til samfunnsansvar og miljøpåvirkning. Dette

gjelder både i gjennomføringen av prosjektene og ved utnyttelse av resultatene.

5. Lavrisikolån og risikolån

Lavrisikolån prioriteres tilsvarende som investeringsstøtte, men forutsetter tilfredsstillende sikkerhet og dokumentert betjeningsevne.
Risikolån kan gis til fysiske og myke investeringer ved bruksutbygging, modernisering, omstilling, utvikling og generasjonsskifteinvesteringer. Ytes som pantesikret toppfinansiering.
Prosjekter med total kostnad over 5 000 000,- kroner skal normalt ha byggelån og ha engasjert ekstern byggeleder.
Hver søknad vurderes individuelt.

6. Forbehold

Det tas forbehold om endringer i dette dokumentet som følge av nye formuleringer i ny forskrift for IBU-midlene, tildelingsbrev fra Landbruks- og matdepartementet eller strategisk næringsplan for landbruket i Oppland.

Søknadsfrist 1. februar 2018!
Søknadene kan sendes inn fra 1.oktober 2017.
Ta kontakt med landbrukskontoret i god tid dersom du vurderer å søke. Søknadsskjema finner du på www.innovasjonnorge.no
Det skal legges ved flere vedlegg til søknaden. Ta kontakt med landbrukskontoret for mer informasjon.

Utviklingsfondet i Ringebu

Ringebu kommune har et fond med navnet ”Utviklingsfondet”. Gjennom retningslinjer er landbruksnæringen gitt mulighet til å søke støtte her. Det er pekt ut fire områder: nydyrking, mjølkekvote, grøfting og rydding av nytt innmarksbeite. Søknadstallene for 2017 er vist i tabellen nedenfor.

Ordning	**Antall søkere**	**Mengde (omsøkt)**	**Beløp i kr (omsøkt)**
Nydyrking	8	141daa	282000 kr
Kjøp av mjølkekvote	27	171 364 liter	86868 kr
Grøfting	2	513 m	12 825 kr
Rydding av nytt innmarksbeite	9	308 daa	154 000 kr
SUM			**535 693 kr**

Utviklingsfondet for landbruk i Sør-Fron

Sør-Fron kommune kan gi støtte fra utviklingsfondet til tiltak i landbruket. I årets driftsbudsjett er det satt av kr. 300 000 til landbruksfondet i Sør-Fron kommune. Det er pekt ut fire områder: nydyrking, kjøp av mjølkekvote, rydding av nytt beite og støtte til mjølkeproduksjon på seter. Det kom inn søknader for et beløp på kr. 306 434. Det betyr at det i år ikke var penger nok til å gi full støtte til rydding av nye innmarksbeiter, og heller ikke fullt ut for mjølkeproduksjon på seter. Søknadstallene er vist i tabellen nedenfor.

Ordning	**Antall søkere**	**Mengde (omsøkt)**	**Beløp i kr (omsøkt)**	**Innvilget**
Nydyrking	8	100 daa	200 000 kr	150 000 kr
Kjøp av mjølkekvote	16	106 701 liter	113 434 kr	113 434 kr
Rydding av nytt innmarksbeite	1	20 daa	10 000 kr	5 000 kr
Mjølkeproduksjon på seter	11		33 000kr	33 000 kr
SUM				**301 434 kr**

Lagring og spredning av husdyrgjødsel

Lagring og spredning av husdyrgjødsel er regulert gjennom ”Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav”.

Krav til lagring
Lager for flytende gjødselvare skal ha tette konstruksjoner i golv, vegger, porter, luker, uttappingsrør, spjeld mm. Landkummer skal i tillegg utstyres med tak eller flytende dekke. Gjødseldammer skal ha tett bunn. I gjødselgrop for sau og gjødselrenne for pelsdyr mv, skal bunn, sider og port være tette.

Utendørs drift på talle/utegarder må innrettes slik at gjødsel kan fjernes på en enkel måte fra fôringsplasser, hvileplasser og eventuelt trafikkarealer mellom disse. Væskeoverskudd skal samles opp og lagres dersom det kan medføre fare for forurensning.

Landbrukskontoret oppfordrer deg som har husdyrgjødsellager i bruk til å kontrollere at lageret tilfredstiller kravene i forskriften.

- Sjekk inspeksjonskummen til dreneringen rundt gjødsellagret.
- Sjekk metallkonstruksjonen i gjødselporten for korrosjon, sprekker, skjevheter.
- Skift gummilister og finèrplater i gjødselporten ved behov.
- Betongen rundt innfestningsramma til gjødselporten må ikke være forvitret slik at armeringa er synlig. Eventuelle skader må utbedres.

Krav til bruk
Husdyrgjødsel kan bare spres på godkjent spredeareal. Det skal være tilstrekkelig disponibelt areal for spredning av husdyrgjødsel, minimum 4 daa fulldyrket jord pr. gjødseldyreenhet (GDE). For mjølkeku regnes 1 dyr per GDE, for sau regnes 7 vfs. per GDE. Fullstendig tabell med alle dyreslag ligger som vedlegg til forskriften; http://www.lovdata.no/for/sf/ho/xo-20030704-0951.html

Spredning av husdyrgjødsel er kun tillatt i perioden 15. februar til 1. november. Det er ikke tillatt å spre husdyrgjødsel på snødekt eller frossen mark. Husdyrgjødsel spredd på åpen åker skal moldes ned straks og senest 18 timer etter spredning.

Spredning på grasmark, uten nedmolding, bør gjøres så tidlig i vekstsesongen at det er mulighet for betydelig gjenvekst som høstes eller beites. Spredning uten nedmolding skal gjøres senest 1. september. Dersom klimatiske forhold og vannkvaliteten i kommunen tilsier det, kan kommunen tillate senere spredning på grasmark, men ikke senere enn 1. oktober.

Gårdskart

Kontaktperson for gårdskart er Ragnhild Sperstad, tlf. 61 29 92 52.

Har du rydda nytt beite? Nyrydda innmarksbeiter må godkjennes og måles opp før de søkes på. Si fra i god tid før søknadsomgangen på produksjonstilskudd starter opp igjen 1.oktober.

Hva er kravet for å få klassifisert et areal som innmarksbeite?

Bildet viser et fint rydda beite som holder kravet til innmarksbeite, og som det kan søkes areal- og kulturlandskapstilkudd på i

produksjonstilskudds-sammenheng. Arealet er rydda for kratt og hogstavfall slik at beitedyra har god tilgang. Minst 50 % av arealet har beitegras (kulturgras) og arealet har fått et tydelig kulturpreg som også er et krav for å kunne klassifisere et areal som innmarksbeite. På dette beitet har grunneier valgt å ha heldekkende tresetting på beitet sitt. Skogen skal da ha glissen tresetting uten nevneverdig busksjikt, være oppkvista og ha kronedekke med god lysgjennomgang slik at man får grasdekke i bunn.

Det kan ta flere år å få etablert et slikt grasdekke. Hvor lang tid etableringen tar, er blant annet avhengig av opprinnelig vegetasjonstype og beitetrykk. Brosjyre om hvordan man bør rydde til innmarksbeite ut fra hvilken vegetasjonstype man har, kan fås på landbrukskontoret. I denne brosjyra er det mange gode tips å hente. Lykke til med beiteryddingen!

Nye jordbruksareal i Sør-Fron etter E6-byggingen

Etterhvert som nye jordbruksareal blir tatt i bruk langs ny E6 i Sør-Fron, vil arealene bli oppmålt av landbrukskontoret .

Periodisk ajouhold av gårdskartet i Sør-Fron

Sommeren 2017 vil NIBIO gjennomføre såkalt periodisk ajourhold av markslagskartet (AR5) i Sør-Fron. Jordbruksarealer vil da ajourføres mot de nyeste flybildene. Periodisk ajourhold vil antagelig medføre arealendringer på en del gårdsbruk i Sør-Fron.

- **Oppdatering av markslagskart (AR5)**
  Kartet som viser arealtyper i blant annet tjenesten Gårdskart på Internett, blir til «daglig» oppdatert av kommunene (landbrukskontoret). Med noen års mellomrom blir kartet i tillegg oppdatert ut fra i endringer som synes i nye flybilder. Hensikten er å få med endringer som ikke kommunen har fanget opp, samt å harmonisere dette kartet med andre kart som for eksempel veg og vann. Endringer i AR5 betyr endringer i arealtall eller areal-fordeling i Gårdskart på Internett.
  Det er NIBIO som nå skal utføre oppdateringer ved hjelp av flybilder. Flybildene som blir brukt er korrigert ved hjelp av en terrengmodell, slik at forvrengninger som er i vanlige flybilder er fjernet. Et slik korrigert flybilde kalles ortofoto, og er målestokkriktig som et kart.

- **Hvordan oppdaterer NIBIO?**
  NIBIO tar utgangspunkt i siste versjon av AR5-kartet (gårdskartet), som inneholder de oppdateringene som kommunen har gjort. Dette legges over et nytt ortofoto, slik at det er mulig rent visuelt å se om kartet stemmer med det en kan se i bildet.

- **Hva oppdaterer NIBIO?**

  Hovedprinsippene:

1. For områder hvor kommunen ikke har gjort noe, men hvor ortofoto viser endringer i landskapet, ajourføres arealene ut fra hva vi ser i ortofoto.
2. Dersom kommunen har gjort registreringer av nyere dato enn ortofoto, beholdes kommunens registreringer.
3. Dersom ortofoto er av nyere dato enn kommunens registreringer, og enten avgrensing eller arealtype ikke ser ut til å stemme, ajourføres arealene ut fra hva vi ser i ortofoto.

- **Hvor kan jeg finne endringene som er gjort?**
  Etter at NIBIO har oppdatert AR5-kartet, gjøres en maskinell sammenligning av kartet før og etter ajourholdet. Tilsvarende sammenligning blir gjort hver gang kommunen (landbrukskontoret) leverer inn oppdateringer de har gjort. De siste endringene som er gjort av NIBIO er tilgjengelig i Gårdskart på Internett, se gardskart.skogoglandskap.no/

Velg kartlag «Endring markslag (AR5)» under overskriften Gårdskart i menyen på venstre side.

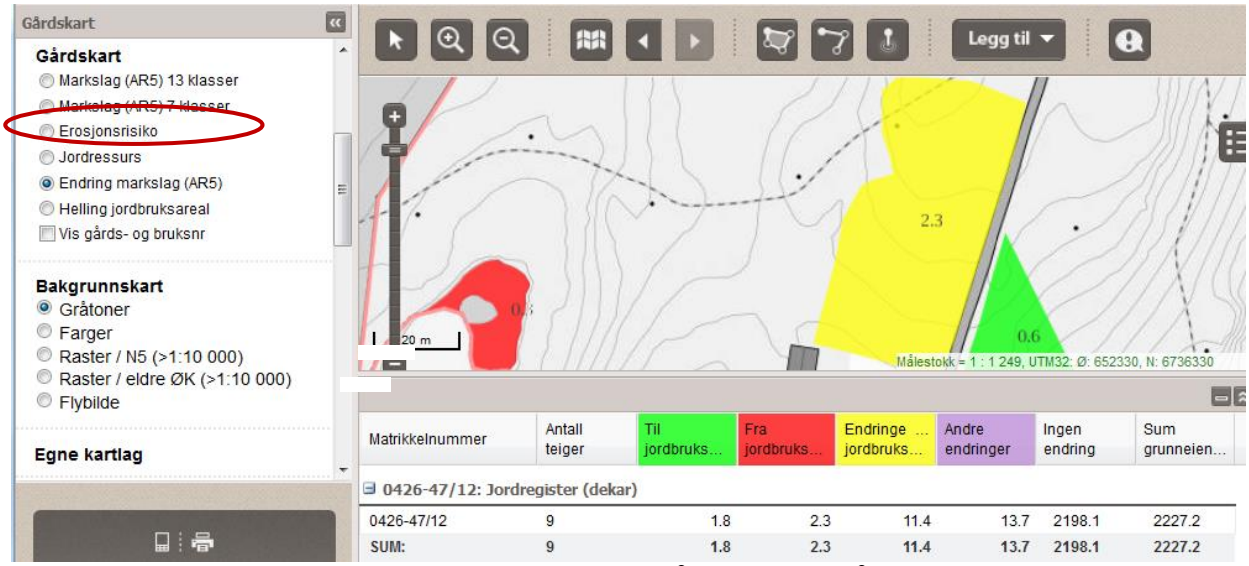

I kartet tegnes arealer som er endret på denne måten, ulike farger viser type endring.

Før søknadsomgangen i oktober 2017:
Gå inn på internett på www.skogoglandskap.no og se om det er arealendringer for gården din eller på evt. leiejorda. Du kan også kontakte landbrukskontoret for info.

Gjerder - Piggtråd

Fra 01.01.2010 er det forbudt å sette opp nytt gjerde med bruk av piggtråd (også på toppen). Gjerder som kun består av en eller to tråder med piggtråd er heller ikke lovlig.

Konsekvensar av inngjerding

Inngjerding av areal, t.d. til beite, i utmarka har også betydning for andre. Det er viktig at ein ikkje stenger ferdselseveger, stier og råk. Dette er eit gammalt og viktig prinsipp med fri ferdsel i utmarka. Her er det viktig å ha ryddige forhold. Eventuell avløsning av gamle ferdselsvegar kan skje gjennom ein prosess i jordskifteretten. Viss ikkje ferdselsvegen er avløst må grunneigar halde den open for ferdsel.

Inngjerding stenger andre beitedyr ute. Dermed blir dei andre som har beiterett i området avskåret frå å nytte sin rett på det aktuelle området som nå er rydda. For å avløyse beiteretten på dette området må ein gjennom ein prosess i jordskifteretten. Grunneigarar som tenker å rydde nytt beite i utmarka bør ta opp saka i eige grunneigarlag, slik at det er kjent for dei andre som har beiterett i området.

Plast

Plast i naturen er et økende miljøproblem. Endel plast havner på avveie som følge av vær og vind, og ikke minst flom. Vi oppfordrer alle gårdbrukere og grunneiere til å se seg rundt og ta i et tak på egen eiendom og rydde landbruksplasten. På kasserte rundballer skal plasten fjernes. Det ligger fortsatt rundballer med plast i jordekanter og i evjer og lignende steder etter flommene i 2011 og 2013. Ta en dugnad på dette!

Foto: R. Sperstad

Velferdsordninger 2017

- **Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.**
  Endringer i søknadsblanketten fra 2017. Skjemaet er endret en del for å sikre at alle relevante opplysninger oppgis.
  Søker av tilskudd må gi alle opplysninger som landbruksforvaltningen mener er nødvendig for å kunne behandle søknaden. Mange opplysninger må dokumenteres og det er søker som har ansvaret for å skaffe og levere dokumentasjon på at vilkårene for rett til tilskudd er oppfylt.
  Veiledning til søknad om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. finner du på side 3 i søknadsskjemaet. Der går det fram også hvilken dokumentasjon som søker må sende kommunen i forbindelse med søknaden.

- **TPO - Tidligpensjon til jordbrukere.**
  Tidligpensjonsordningen skal bidra til å lette generasjonsoverganger i jordbruket for de som har hatt hoveddelen av inntektene sine fra jordbruk/gartneri og skogbruk. Hensikten er å bidra til tidligere generasjonsskifte og dermed stimulere rekruteringa. Satsene er 100 000 kroner for enbrukerpensjon og 160 000 kroner for tobrukerpensjon. Det er adgang til å motta alderspensjon fra folketrygden fra fylte 62 år samtidig med tidligpensjon.

- For mer informasjon om ordningene se Statens landbruksforvaltning sine sider.

SKOGBRUK

Skogfond

Skogfondsordningens formål er «*å sikre finansiering av en bærekraftig forvaltning av skogressursene gjennom tvungen avsetning av midler...*» (jfr. Forskrift om skogfond o.a.)

Skogfond kan brukes til:

- skogkultur
- bygging, ombygging og opprusting av skogsveier o.a.
- vedlikehold av skogsbilveier som inngår i det permanente veinettet, herunder velteplasser for skogsvirke
- miljøtiltak
- skogbruksplanlegging med miljøregistreringer
- investering i bioenergitiltak
- forsikring av skogen mot stormskader og brann
- kompetansefremmende tiltak knyttet til miljøhensyn, skogetablering og skogproduksjon, samt verdiskaping knyttet til trebaserte produkter
- oppmerking av eiendomsgrenser og nødvendige utgifter til håndlanger ved jordskifte i skog
- merverdiavgift. Bruk av skogfondsmidler til merverdiavgift gir ikke skattefordel.

Skogfondsmidlene kan **ikke** brukes til å dekke driftsutgifter i skogbruket. Utgifter til reparasjon av skader på veien som skyldes skogsdrift, oppretting av hjulspor og terrengskader som følger av skogsdrift, vedlikehold/ reparasjon av traktorvei, samt snøbrøyting, skraping og strøing på vinterstid regnes som driftskostnader og kan ikke dekkes av skogfond. Kjøp av teknisk utstyr kan heller ikke dekkes av skogfond.

Mer om skogfond:
https://www.landbruksdirektoratet.no/no/eiendom-og-skog/skogfond/om-skogfond

Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket

Tilskudd til skogkultur

Fylkesmannens ramme for tilskudd til skogkultur er omtrent på samme nivå som i fjor. Kommunene i Midt-Gudbrandsdalen er samkjørte, både når det gjelder nivået på tilskuddssatsene og hva slags type tiltak som

får tilskudd. Kommunene i Midt-Gudbrandsdalen gir tilskudd til ungskogpleie og markberedning.

Ungskogpleie
Ved ungskogpleie har man fokus på å bedre vekstforholdene for framtidstrærne, dvs. de trærne som ut i fra treslag og kvalitet vil gi størst mulig verdi for skogeier. Etter hvert somtrærne vokser, vil de konkurrere om ressurser som lys, vann og næring. Dette gjelder både om du satser på naturlig foryngelse eller planting. Ved ungskogpleie rydder man plass til framtidstrærne ved å fjerne uønskede trær og annen konkurrerende vegetasjon. På den måten unngår man at framtidstrærne blir skadd eller hemmet, og legger grunnlaget for produksjon av kvalitetsvirke.

Markberedning
Ved markberedning bedrer man spire- og etableringsforholdene til småplanter ved å omarbeide mineraljorda. Markberedning gir plantene raskere etablering, samt bedre overlevelse og vekst. Disse faktorene i sum gir kortere omløpstid. Markberedning er spesielt aktuelt på vegetasjonstypene småbregneskog, blåbærskog, bærlyngskog og røsslyng-blokkebærskog. Det er også nyttig der hvor humuslaget er tykkere enn 3 cm, og risikoen for sommerfrost er stor.

Tilskuddssatser for NMSK-midler til skogkultur for 2017:

- Ungskogpleie 40 %
- Markberedning 40 %

Tilskudd til vegbygging
Det kan gis tilskudd til bygging av nye- eller ombygging av eksisterende skogsveger når dette bidrar til helhetsløsninger som gir grunnlag for utnytting av skog- og utmarksressursene. Det blir bare gitt tilskudd til veger som er godkjent etter gjeldende forskrift om planlegging og godkjenning av veger til landbruksformål, eller etter plan- og bygningslovens regler. Det er et vilkår for tilskudd at vegen blir bygd i samsvar med gjeldende normaler for landbruksveger med byggebeskrivelse. Det er et krav at vegen blir vedlikeholdt til den standard som den opprinnelig ble bygget. Generelt gjelder at

skogsbilveger blir prioritert framfor traktorveger, og at store samarbeidstiltak blir prioritert framfor enkelttiltak.

Tilskuddsordningen i 2017 omfatter følgende tiltak:

- Nybygging av skogsveger eller ombygging av eksisterende skogsveger kan gis inntil 50 % tilskudd, med en minimum anleggskostnad for ordinære vegprosjekter på kr 40.000.
- Punktutbedring og modernisering av eksisterende skogsveger (bru, kulvert, stikkrenner, snuplass) kan gis inntil 50 % tilskudd, med en minimum anleggskostnad kr 30.000.

Det kan også gis tilskudd til utarbeiding av byggeplan ved bruk av godkjent vegplanlegger. Byggeplankostnadene kan da inngå som en del av den totale anleggskostnaden for vegprosjektet, forutsatt at det er søkt om tilskudd til selve vegprosjektet.

Godkjent vegplanlegger: Erik Gjerstadberget, tlf: 416 94 122.
Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor har ikke ansatt noen egen veiplanlegger, og det henvises til godkjent vegplanlegger for anleggstekniske spørsmål.

Tilskudd til drift med taubane, hest o.a.
Tilskuddsordningen omfatter bruk av taubane og slepebane. Driften må være forhåndsgodkjent av kommunen. Det er et krav at areal med granbonitet blir tilplantet i driftsåret eller påfølgende år. Furumark skal sikres tilfredsstillende foryngelse. Tilskudd til drift med taubane, hest o.a. gjelder for framdrevet virke som nyttes til industrielt formål. Alle drifter med taubane/ kabelkran skal være forhåndsgodkjent av kommunen. Tilskuddssatsen til drift med taubane, hest o.a. for 2017 er:

- 90 kr/ m^3 for framdrevet virke av gran
- 110 kr/ m^3 for framdrevet virke av furu.
- For drift med hest er tilskuddssatsen 45 kr/ m^3.

Det blir ikke utbetalt tilskudd for lauvtrevirke.

Fullstendige retningslinjer for tilskudd til veibygging og taubanedrift finnes på Fylkesmannen i Oppland sine hjemmesider.

Tilskudd til miljøtiltak i skog

I områder der det drives skogbruk kan det gis tilskudd til å ivareta og videreutvikle miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner. Det er et vilkår for utbetaling av tilskudd at miljøverdiene kan påvises og dokumenteres og at merkostnaden eller tap er tilstrekkelig dokumentert. Normalt skal tilskudd til en enkelt skogeier ikke overstige kr 75.000.

Mer informasjon om de ulike tilskuddsordningene i skogbruket finner du her: www.fylkesmannen.no/oppland og www.landbruksdirektoratet.no

Tilskudd til klimatiltak i skogbruket

Tettere planting

Målet med tilskuddsordningen er å øke antallet skogplanter ved foryngelse av eksisterende skogareal. Tiltaket er en del av ordinær skogplanting etter hogst, og medfører ikke nye måter å bruke hogstarealene på. Tilskudd til tettere planting skal gjennom optimal utnyttelse av produksjonsemnene bidra til økt binding av CO_2.

Virkeområde

All produksjonsskog på skogareal med potensiale for økt tetthet gjennom planting etter hogst. Planting av skog på nye arealer inngår ikke i ordningen.

Tilskuddssats

Det gis 80 % tilskudd til skogeier for inntil 50 planter/daa som plantes utover et fastsatt minimumsantall. Tilskuddet gjelder for alle treslag. Det fastsatte minimumsantallet er bonitetsavhengig. På arealer der det er utført markberedning er kravet til minimumsantall redusert med 10 %.

Bonitet	Minimum plantetall pr. dekar ved **tettere planting**	Intervall for plantetall som utløser tilskudd (inntil 50 planter/daa etter oppfylt minimumskrav)
26	220	220 - 270
23	220	220 - 270
20	200	200 - 250
17	180	180 - 230
14	160	160 - 210
11	130	130 - 180
8	100	100 - 150

Suppleringsplanting

Det gis 60 % tilskudd til skogeier for inntil 50 planter per dekar. Plantetthet etter supplering skal tilfredsstille minimum antall planter per daa, jf. tabellen nedenfor.

Bonitet	Minimum plantetall pr. dekar etter **supplering**
26	220
23	220
20	200
17	180
14	160
11	130
8	100

Søknad om tilskudd sendes til kommunen så snart som mulig etter at tiltaket er avsluttet.

Følgende dokumentasjon MÅ følge med søknaden:

- Regning/ faktura (kopi) som dokumenterer utført planting av tilstrekkelig antall planter per felt
- Areal, bonitet og planteantall per felt må oppgis
- Kartutsnitt som viser hvor det aktuelle plantefeltet er lokalisert
- Skogeiers signatur

Søknadsfrist for tilskudd til tettere planting og suppleringsplanting er 1.august for planting om våren, og 7.november for planting om høsten.

Gjødsling av skog

Gjødsling av skog vil øke den årlige produksjonen på arealet med rundt 0,15 m^3 /daa. Gjødsling er et effektivt tiltak for å øke produksjonen på arealet, og gir rask respons i form av økt tilvekst. Verditilveksten etter gjødsling gir god lønnsomhet i tiltaket.

Retningslinjer for tiltaket:

Det kan gjødsles på egnede areal på vegetasjonstypene blokkebærskog, bærlyngskog, blåbærskog, småbregneskog, storbregneskog og på torvmark med etablert foryngelse. Gjødsling utføres i produksjonsskog med mindre enn 20 % lauv på furudominerte arealer med bonitet F8 til F17 og grandominerte arealer på bonitet G8 til G20. Bestandet bør være ensjiktet og ha optimal tetthet.

Lavarter bør utgjøre < 50 % av marksjiktet. Hogstklasse IV prioriteres for tilskudd til gjødsling. Veksterlige bestand av furu i tidlig hogstklasse V kan gjødsles dersom de ikke planlegges hogd før etter om lag 10 år. Sein hogstklasse III kan gjødsles noen år etter at eventuelle tynninger er avsluttet. Gjødslede arealer skal kartfestes for senere kontroll, oppfølging og eventuell evaluering.

Det er satt miljøkrav for tilskudd til gjødsling:

- Miljøverdier omtalt i rapporten om «Målrettet gjødsling av skog som klimatiltak» skal på forhånd sjekkes ut mot offentlige databaser og ivaretas når gjødslingen utføres.
- Det skal gjødsles med kalkholdig gjødsel.
- Gjødslinga må utføres slik at den ikke påvirker verdifulle miljøforekomster i nærheten av de gjødslede arealene. Det avsettes en gjødselfri sone på 10-15 meter.
- Det avsettes en gjødselfri sone på minst 25 meter i nedstrøms retning

mot innsjøer, elver og bekker med helårs vannføring.

- Gjødsling med nitrogen skal ikke skje før snøsmeltinga er ferdig. Ellers tilpasses gjødseltidspunktet slik at risiko for næringslekkasje blir minst mulig.
- Det skal normalt gjødsles med inntil 15 kg nitrogen per dekar.
- På gjødslede arealer vil tilveksten øke i en periode på 6 til 10 år, og hogst skal normalt utsettes i om lag 10 år, til gjødselvirkningen er avsluttet.

Søknad om tilskudd til gjødsling av skog sendes til kommunen så snart som mulig etter at tiltaket er avslutta. Det må foreligge regning/faktura som dokumenterer utført gjødsling. Areal, bonitet, gjødselmengde og vegetasjonstype per felt må oppgis, sammen med kartutsnitt som viser hvor det aktuelle feltet ligger, og skogeiers signatur.

Vegvedlikehold og tilsyn med skogsbilveger

Noen viktige punkter for vegvedlikehold og tilsyn:
Stikkrenner: Stikkrenner krever regelmessig tilsyn. Dette bør utføres minst 2 ganger i året, og helst i forkant av forventede store nedbørsmengder eller høy vannføring. Alle inn- og utløp på stikkrenner skal være åpne til en hver tid. Det er også viktig å se etter at det er fri åpning gjennom hele røret, slik at vannet har fri gjennomstrømming. Dersom stikkrenner er deformert eller har skader som reduserer vatnets gjennomstrømming, må de byttes. Ved legging av nye renner er det viktig at rørene er godkjent for vegbygging, og av tilstrekkelig dimensjon.
Grøfterensk: Grøfterensk skal utføres der grøfteprofilen er i ferd med å gro igjen, og dersom grøftenes funksjon er redusert. Grøfter skal lede vann, og det kan føre til store skader dersom grøftene ikke blir holdt åpne og frie for stein, busker, hogstavfall m.m.
Grøfterensk må utføres med gravemaskin.
Skraping/slodding: Skraping av vegbanen er viktig for å opprettholde kuv (tosidig tverrfall), og bør utføres minst 2 ganger i året, avhengig av trafikkintensitet. Kuven skal utgjøre 5 %, dvs. at senter i vegbanen skal ligge 10-12 cm høyere enn vegskulder, forutsatt en vegbredde på 4 m på rett strekke. Dette er viktig slik at overflatevann renner av vegbanen og ned i grøfta. Ved regelmessig skraping unngår man slaghull og «vaskebrett» i vegbanen, avhengig av slitelagets fraksjon og tykkelse.

For at vegskraping skal gi best resultat, må det være tilstrekkelig med slitelag, slik at vegskrapen har noe å jobbe med. Slitelaget bør ha en tykkelse på ca. 10 cm. "Drammensslodden" er et godt redskap for billig og effektivt vegvedlikehold. Denne brukes til å holde vegetasjon nede, hente inn slitelag som ligger på vegskulder, jevne ut slitelag, pakke snø om vinteren, samt pakking av myrer etc. Det er viktig at slodden stilles rett i forhold til traktor, slik at grusen trekkes inn i vegen og ikke ut i grøfta. Ved bruk på skogsbilveg må den kjøres min. 4 ganger pr. vegstrekning for at den skal jobbe seg ned i slitelaget og gi best mulig resultat. Antall kjøringer avhenger av vegens standard og kvaliteten på slitelaget, og den gir best resultat når det er fukt i vegbanen.

Alle vegstyrer og vegeiere bør sørge for at følgende blir gjort årlig:

- Foreta tilsyn av stikkrenner og grøfter før snøsmeltinga tar til. Det er svært viktig å tine eventuelt tette stikkrenner om våren, samt kontrollere at grøftene er åpne og frie for stein, kvister, hogstavfall etc.
- Stenge vegen fysisk i teleløsningen, med bom/kjetting, eventuelt stor stein, for å unngå unødige skader på vegen. Dette gjelder særlig på de vegene hvor det foregår tømmertransport. Husk å merke bom/kjetting godt med refleks og gjerne godt synlige farger, slik at det ikke oppstår farlige situasjoner.

For øvrig vises det til **«Normaler for landbruksveier – med byggebeskrivelse»** utgitt av Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet i 2016.

Barkebillefeller: Telling og registering

Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor bistår også i 2017 NIBIO i barkbilleovervåkningsprogrammet, ved telling og registrering av bestanden av stor granbarkbille (*Ips typographus*) i vårt område. Samarbeidet om barkbilleovervåkingen i Norge har pågått siden 1979 og har gitt et datagrunnlag for varsling og overvåking av klimaeffekter på granbarkbillen som er enestående i Europa.
Kommunens oppgaver i barkbilleovervåkingen er hjemlet i skogbruksloven (§9) og forskrift om bærekraftig skogbruk (§10). Kommunen har innhentet grunneiers tillatelse før utplassering av fellene. Fellene er gråsvarte på farge, totalt en snau meter høye og består et

loddrett stilt rør med 10 trakter stående oppi hverandre, med en gul plastring og en hvit sylinder nederst. Billefellene vil bli tømt og fangsten registrert av kommunens skogbruksrådgiver med jevne mellomrom fra og med mai til og med august måned.

Omdisponering av skogareal til beite

Skogeier er forpliktet til å forynge skog på hogstflate innen 3 år etter hogst.

Omdisponering av skogareal til beite er ikke søknadspliktig, men skogeier må kunne bevise at omdisponeringen er reell ved kontroll, for at skogeier skal løses fra plikten til skogforyngelse.

Ved eventuell kontroll av omdisponert areal vil kommunen se etter følgende indikatorer på at omdisponeringen er reell:

- Hogstavfallet er ryddet
- Arealet inneholder minst 50 % gressarter (kulturgras) og/ eller beitetålende urter
- Det går beitedyr på arealet
- Beitetrykket er så høyt at det ikke skjer en naturlig gjengroing av arealet
- Gjerde er satt opp eller påbegynt
- Arealstatus er oppdatert fra skogareal til jordbruksareal i AR5

Dersom flere av disse indikatorene ikke forekommer på det aktuelle arealet gir det et bilde av at foryngelsesplikten ikke er overholdt, og at omdisponeringen ikke er reell.

Det kan da være aktuelt for kommunen å følge opp med et pålegg om foryngelse.

Verdt å vite:

- Utmarksbeite i produktiv skog er som hovedregel å regne som skogsmark.
- Inngjerding av store skogarealer medfører ikke automatisk at hogstfelt innenfor gjerdet er unntatt foryngelsesplikt (*Landbruksdirektoratet*)

MILJØ OG UTMARK

Motorferdsel

De faste leiekjøringsløyvene for snøskuter i Sør-Fron kommune ble fornyet høsten 2016 og varer frem til våren 2020. I Ringebu videreføres nåværende leiekjøringsløyver frem til våren 2018.

Båndtvang for hunder

Båndtvang for hunder er regulert gjennom hundeloven og gjennom kommunale forskrifter. Følgende regler gjelder i våre to kommuner:

I Ringebu og Sør-Fron kommuner er det båndtvang for hund fra **1. april til 15. oktober** i områder der husdyr har rett til å beite og faktisk beiter. Påbudet om båndtvang gjelder ikke for jakthunder som under lovlig jakt, trening eller prøver blir fulgt av eier mellom 20. august og 1. april. Tjenestehunder, ettersøkshunder og dresserte gjeterhunder i arbeid, tjeneste eller lovlig trening/prøving er unntatt båndtvang.

Reglene om båndtvang er etablert for å verne om vilt og beitedyr. Vi oppfordrer alle hundeeiere til å vise hensyn.

Bålreglene er endret

Inntil 2016 har det vært forbud mot å gjøre opp ild «i eller i nærheten av skogmark» mellom 15. april til 15. september uten tillatelse fra kommunen. Fra 1. januar 2016 er forskriften som omhandler bålbrenning endret. Forbudet mot bålbrenning utvides fra «i eller i nærheten av skogmark» til å gjelde «i eller i nærheten av skog og annen utmark». I tillegg legges det til en setning om at «det er likevel tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan medføre brann». Det er nå f.eks. tillatt å gjøre opp ild på snødekt mark, og når det har vært mye nedbør over tid.

Forskriftsendringen gir hver enkelt et stort ansvar. Bruk hodet, og vurder forholdene godt!

Hjortevilt

Viltstatistikk jaktårene 2010-2016, Sør-Fron kommune							
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Felt elg	57	59	48	56	54	51	53
Felt hjort	13	8	13	16	14	11	17
Felt rådyr	-	-	17	17	24	10	19

Viltstatistikk jaktårene 2010-2016, Ringebu kommune							
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Felt elg	193	211	244	231	228	221	217
Felt hjort	21	21	28	34	44	40	52
Felt rådyr	19	11	-	22	50	43	53

Mer viltstatistikk kan leses på www.hjorteviltregisteret.no.

Rovvilt

Beredskapsgruppe i Fron

Fron har i mange år slitt med store tap til rovdyr, og på bakgrunn av det har det kommet opp et forslag om ei beredskapsgruppe som kan bistå beitebrukere som opplever dette. Vi skal kunne bistå med å organisere hjelp til beitebrukere/gardbrukere som opplever rovdyrangrep og andre ekstraordinære hendelser. Dette er et tilbud for dem som ønsker det. Dette gjelder alle gardbrukere i Fron.

Gruppa består av:

- Marthe Dypdalen, leder
- Lars Ole Auglestad, nestleder
- Mari Synnøve Aasen Slåen
- Jonny Mathisen
- Ole Petter Berget
- Ivar Sylte
- Per Nyhus
- Pål Kjorstad
- Jan Ivar Svenstad

Beredskapsgruppa er knytt opp mot vakttelefonen og har tett samarbeid med jaktleder i det kommunale jaktlaget og landbrukskontorene.

Alle i beredskapsgruppa har taushetsplikt.

Informasjon fra Statens naturoppsyn (SNO):

Ved funn av kadaver der det er **mistanke om rovviltskade:**

- La kadaveret ligge mest mulig urørt, men dekk det til for å verne mot åtseletere
- Noter kartreferanse (ev. avmerk på kart) og ta gjerne bilder – også nærbilde
- Merk stedet slik at det er lettere å finne igjen, og vær innstilt på å påvise funnstedet dersom ikke GPS-kartreferanse er oppgitt
- Meld snarest fra til en av SNOs rovviltkontakter, uansett kadaverets tilstand
- Dersom ikke lokal rovviltkontakt er tilgjengelig, kontakt Esben Bø tlf.957 22 733 eller Ole Knut Steinset tlf. 464 48 657

SNOs lokale rovviltkontakter	Postadresse	Telefon	Kommuner
Christen Bårdsløkken	Skottvegen 35 2630 Ringebu	91153729	Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu
Odd Steinar Granheim	Krukhaugvegen191, 2635 Tretten	97560167	Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Gausdal og Lillehammer
Eivind Fossum	Veltevegen 163 2636 Øyer	61278046 91129562	Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Gausdal og Lillehammer
Hans Mathias Ulberg	Baksidevegen 944, 2647 Sør-Fron	99352858	Sel, Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu og Gausdal

Ved søknad om skadefelling:

- Kontakt kommunen/landbrukskontoret og oppgi antall kadaver med SNOs konklusjon om dødsårsak. Oppgi også ev. kadaver som ikke er undersøkt av SNO og om det mangler lam, er urolige dyr m.m.
- Normalt søker kommunen Fylkesmannen om skade-fellingstillatelse, men beitelag kan også søke selv. Dersom beitelag søker selv må kommunen informeres.

Midt-Gudbrandsdal landbrukskontors rovvilttelefon: **948 78 944**

NÆRINGSUTVIKLING

Midtdalsbonden – nettstaden for landbruket

På nettstaden Midtdalsbonden, www.midtdalsbonden.no, finn du nyheiter og info som gjeld landbruket, som til dømes:

- Ulike arrangement
- Tilskotsordningar og søknadsfristar
- Lovverk
- Organisasjonar, rådgjeving, forvaltning m.m.

Midtdalsbonden.no har eigen kalender. Kontakt webredaktørane for å få lagt inn arrangement, eller om har du spørsmål eller forslag til stoff ta kontakt! Webredaktørane er:

- Hilde Hammer, tlf. 61 29 92 65, e-post hilde.hammer@sor-fron.kommune.no
- Ragnhild Sperstad, tlf. 61 29 92 52, e-post ragnhild.sperstad@sor-fron.kommune.no,
- Anne Berit Grasbakken, tlf. 61 29 92 57 eller 61 26 61 47, e-post fmopabg@fylkesmannen.no,

Gudbrandsdalsvegen

Prosjektinformasjon - Gudbrandsdalsvegen

Prosjektet Gudbrandsdalsvegen har som mål at midtdalens tettsteder, overnattingsbedrifter, turistattraksjoner, butikker og møteplasser skal være så attraktive som mulig for gjennomreisende, besøkende og for oss som bor her.

Gudbrandsdalsvegen er et 3-årig prosjekt som er eid av Regionrådet i Midt-Gudbrandsdal. Det er nedsatt ei styringsgruppe for prosjektet bestående av politikere, administrasjon, næringsliv, arrangement, landbruk.
Vigdis Holmestad er tilsatt som prosjektleder.

Bakgrunnen for prosjektet er omlegging til ny E6 trasé i kommunene Sør-Fron og Nord-Fron fra høsten 2016, ny E6 gjennom Ringebu ferdigstilles forhåpentligvis i løpet av kommende 5-års periode.

Prosjektet skal dekke hele region Midt-Gudbrandsdal; Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron.

«Gudbrandsdalsvegen» handler om å oppveie for den handel og aktivitet som faller bort pga omlagt E6. Det handler også om å videreutvikle de fortrinn Midt-Gudbrandsdalen har, og utnytte et større potensiale for besøk, handel, kunst, kultur vekst og positive ringvirkninger på ulike vis.

Gudbrandsdalsvegen er også et aktivt tiltak for å styrke hyttepolitikken i Midt-Gudbrandsdalen, og utnytte det potensialet som er i det markedet.

Fra prosjektplanen

Prosjektets formål er:

Gudbrandsdalsvegen skal synliggjøre de fortrinn Midt-Gudbrandsdalen har, og tilrettelegge for realisering av potensialet for besøk, handel, kunst, kultur, vekst og positive ringvirkninger.

Prosjektets mål er:

Prosjektet skal medføre økt samhandling, bevisstgjøring, kompetanseheving, produktutvikling og kommersialisering blant lokale aktører og opplevelser.

Det jobbes med å kartlegge og synliggjøre alt man kan se og oppleve i Midt-Gudbrandsdalen om man har tid til å ta en liten avstikker. Her handler det om tilgjengelighet og synlighet. Vi prøver å samle alt i alle 3 kommunene på en oversiktlig måte både for besøkende og for oss som bor her. Konkrete tiltak man jobber med i denne perioden er;

- Skilting fra ny E6
- Skilting langs Gudbrandsdalsvegen
- Lokalmatprodusenter og reiseliv
- Lokalmatprodusenter og arrangement/festivaler
- Google maps registrering for innholdsleverandører
- Profil og design
- Stopp punkter og informasjonstavler
- Pådriver for aktiviteter og produkter

Primærnæringsutvalet i Midt-Gudbrandsdal
Utvalet er sett saman av representantar frå faglaga i landbruket. Hovudoppgåva er å styrke og utvikle landbruket i Midtdalen, i tråd med *Utviklingsplan for landbruket i Midtdalen*. I 2016 arbeider utvalet med:

- Mentorordning for unge og nye bønder
- Fagmøte om organisert beiting for storfe

Elles har utvalet tatt over oppgåver etter prosjektet «Midtdalsbonden inn i framtida»:

- Skogdag for ungdomsskuleelvar
- Prisen «Årets Midtdalsbonde»
- Administrasjon av Facebooksida «Midtdalsbonden»

Desse sit i utvalet:
Marthe Dypdalen, Nord-Fron Bondelag (leiar)
Kjell Arne Kaus, Ringebu Bondelag
Per Nyhus, Sør-Fron Bonde- og småbrukarlag
Therese Rudi, Ringebu-Fåvang Bonde- og småbrukarlag
Ola Rundsveen, Fron Skogeigarlag
Jostein Tromsnes, Ringebu-Fåvang Skogeigarlag

DIVERSE

Mattilsynet Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Portforbud for fugler er opphevet fra og med 1. juni 2017

Dette betyr at det ikke lenger er krav om at fjørfe som holdes utendørs må være innhegnet og under tett tak. Kravet om behandling av ubehandlet overflatevann som benyttes som drikkevann opphører. Registreringsplikten for hobbyfjørfehold frafaller. Det er heller ikke forbud mot dyreansamlinger eller dueslipp.

Årsaken til at portforbudet nå oppheves er at det ikke er blitt funnet høypatogen fugleinfluensa i Norge, verken hos ville eller tamme fugler.

Transport av dyr, hygiene ved slakt og fødselsvansker

Regelverket set strenge krav til slaktedyr og transporten av desse. Slaktedyra må vere friske og tåle transporten, forskriftsmessig merka og eigna til folkemat (frie for medisinar og sjukdomar som påverkar kjøtet). Alle desse opplysningane kallast matkjedeinformasjon (MKI). Det ligg eit juridisk krav til bønder med matproduserande dyr å ha system for registrering av MKI. Tvilstilfelle og spørsmål om enkeltindivid er eigna til transport eller folkemat kan rettast til privatpraktiserande dyrlegar, slakteriet, sjåførane eller Mattilsynet. Dyretransportsjåførane er heilt avhengige av korrekt informasjon for å kunne ta riktige avgjerdsler for transport av slaktedyr. Mattilsynet tek regelmessige stikkprøver av slaktedyr for å følgje med på bruk av ulovlege stoff, medisinar og sjukdom.

Regelverket krev at slaktedyr skal vere reine. Det er to grunnar til kravet:

1) Dei fleste produksjonsdyr likar å vere reine og har krav i regelverke om å bli haldne og stelte slik at dei evnar å halde seg reine og turre.
2) Reine slakt er lettare og slakte og gjev tryggare mat. Bakterien E. Coli finst i avføring hjå slaktedyra. Den kan føre til alvorleg sjukdom hjå folk. Skitne slaktedyr er derfor ei stor utfordring for slakteria og trygg kjøtmat.

Mattilsynet sine kjøtkontrollar kontrollerer også mange dyr som er nødslakta på grunn av fødselsproblem. På slakteskrotten er hardhent og ukyndig fødselshjelp godt synleg som bekkenløysing, opphovna og skadd vev med blødingar og beinbrot. Denne våren har vi observert ein

markant auke i fødselskomplikasjonar hjå fyrstegongskalvande kjøtfekviger. Er du usikker på korleis du handterer vanskelege fødslar må du kontakte veterinær tidleg.

Oppsummering fra nasjonalt kalveprosjekt

I 2016 ble det gjennomført 912 kalvetilsyn i storfehold med melke-produksjon nasjonalt, hvorav 75 i Gudbrandsdalen. Besetningene ble tilfeldig utvalgt og både båsfjøs og løsdrifter var med i prosjektet. Oppsummeringen fra besøkene viste at hos 62 % av besetningen var det godt kalvestell og ingen regelbrudd. En tredjedel av besetningene hadde ikke mykt liggeunderlag til kalv i enkeltbinge. Regelbrudd for øvrig dreide seg i hovedsak om mangel på kalvingsbinge (løsdriftsfjøs), for liten mengde mjølk, liten/ingen tilgang på drikkevann og for dårlig liggeareal i fellesbinger.

Buemerking av småfe forbudt

Den tradisjonelle buemerkinga av småfe har vært ulovlig siden 2008. Mattilsynet har på sauetilsyn erfart at det ikke er alle som har fått med seg denne endringen. Det er kun tamrein-eiere som er fritatt fra denne bestemmelsen. Dyrevelferdsloven spesifiserer at det er tillatt med merking av dyr, men at det skal benyttes «forsvarlige metoder som ikke påfører dyret adferdsmessige begrensninger eller unødvendige påkjenninger og belastninger.» Snitting i ørene vil medføre smerter for dyret, og en økt risiko for sårinfeksjoner. Småfe skal merkes med plastmerker i ørene som er godkjent av Mattilsynet.

Småfe og storfe skal ikke graves ned eller brukes som åte

Det er ikke tillatt å grave ned døde småfe og storfe på grunn av risiko for smittespredning. Dette gjelder uansett dødsårsak og man kan heller ikke nytte disse artene til åte (f.eks. til rev). Kadavrene må leveres til kadaverbil og vi minner om plikten til å varsle om selvdøde/avlivede småfe over 18 mnd og storfe over 24 mnd til Mattilsynet.

Pass på gårdskatten

Katter er ofte en del av gården og en kjærkommen musefanger og venn. Mattilsynet har erfart at noen kattehold kan gå ut av styring og bli for store. Dette kan gi opphav til ville katter, sykdom og innavl. Mattilsynet anbefaler å holde antallet katter nede gjennom kastrering/sterilisering. Id-merking, vaksinering og ormekur anbefales også for å kunne holde god kontroll og sikre en god helse. Husk også at katter ikke skal ha melk, men vann. Melken inneholder stoffer som kattene ikke tåler.

Husk å holde gjerdene i orden

Det har over lang tid blitt færre husdyrbrukere og færre som deler arbeidet med vedlikehold av gjerder. Utmarksbeiting er en viktig ressurs i landbruket og en viktig velferdsfaktor for husdyrene. Derfor trenges det gode gjerder som styrer beitedyra uten å utsette de for fare. Nedfalte eller defekte gjerder er lite synlige og representerer en særlig risiko for skade både på dyr og mennesker. Det finnes mange eksempel på at dyr har blitt påført store lidelser pga. gjerder som ikke er holdt vedlike.

Det ble i 2010 forbudt å bruke piggtråd i gjerder for å regulere dyrs ferdsel. Forbudet gjelder bare ny bruk av piggtråd etter 2010, men piggtråd kan ikke brukes når gamle gjerder må skiftes ut. Dette vil si at det er lov å stramme opp en gammel piggtråd, men ikke erstatte den med ny.

Oppfølging av mosjonskrav for storfe.

Mattilsynet gjennomførte uvarslede tilsyn hos løsdrifter i enkelte kommuner sommeren 2016. Hensikten var å se om mosjonskravet var oppfylt. Storfe skal sikres mulighet for fri bevegelse og mosjon på beite i minimum 8 uker i løpet av sommerhalvåret.

Storfe som er oppstallet i båsfjøs, skal fra 2024 sikres mulighet for fri bevegelse og mosjon på beite i minimum 16 uker i løpet av sommerhalvåret. I 2024 kommer det også inn krav om kalvingsbinge for båsfjøs.

De aller fleste hadde kyr og kviger ute under gode forhold og i tidsperioder godt over kravet. Det var spesielt positivt at noen også hadde småkalvene ute, med gode rutiner for ly, mjølkefòring og parasittbehandling. Stikkprøvekontroller av mosjonskravet, både for løsdrifter og båsfjøs, vil bli foretatt også i løpet av sommeren 2017.

Dyrevelferd på beite

Mattilsynet er opptatt av at husdyr skal ha trygge forhold på utmarksbeite, uten vesentlig risiko for sykdom eller skader. Beiting er et dyrevelferdsmessig gode. Mattilsynet samarbeider tett med Fylkesmannen og rovviltforvaltningen for å forebygge skader forårsaket av fredet rovvilt. Fredet rovvilt utgjør en betydelig dyrevelferdsrisiko i mange distrikter. Mattilsynet forventer at nødvendige tiltak settes inn når faresituasjoner oppstår.

Husk krav til dokumentasjon

Dyreeier skal ha oppdaterte skriftlige registreringer gjennom beitesesongen, som for resten av året. Der skal det stå opplysninger om merking, antall dyr sluppet på beite, dyr dør inkludert sannsynlig dødsårsak, helsetilstand, når dyr flyttes og hvis det skjer noe spesielt. Disse opplysningene er det som kalles dyreholds journal.

Viktig med robuste dyr på beite

*** God helse:** Kun friske dyr skal slippes på beite og lammene skal være store nok.
*** Veiing ved slipp:** Det anbefales å veie lammene ved beiteslipp for å sikre et forsvarlig slipp og kunne ha en god oppfølging av tilvekst i sesongen. Dette vil også være en viktig dokumentasjon å henvise til ved tap på beite.
*** Parasittbehandling:** Vi anbefaler å følge rådgiving av praktiserende veterinær for rutiner i den enkelte besetning. Avføringsprøver kan være en god pekepinn på smittesituasjonen. Det er viktig å veie de største dyrene for å sikre at dosering ikke blir for liten, ettersom effekt av middelet da kan utebli.
*** Fluemark:** Det ble gjort erfaringer under forrige beitesesong som indikerer at fluemark utgjør en helsemessig trussel i lavtliggende beiteområder. Vått og varmt klima i skogsterreng er en risikofaktor, samt at mye ull og avføring i ull kan tiltrekke seg fluer og gi egglegging. Det henvises til punkt over om parasittbehandling, med tanke på å unngå løs avføring.

Mattilsynet kan vedta nedsanking eller samling av dyr

Dyreeier er ansvarlig for sine beitedyr. I spesielle situasjoner kan Mattilsynet fatte vedtak om samling av dyr og nedsanking fra beite. Dyreeier kan da ha rett til en kompensasjon for å dekke ekstrakostnader. Vi anbefaler at beitelag og enkeltbrukere har en plan for beredskapsareal til bruk ved akutte situasjoner.

Overvåkning av skrapesjuke hos småfe

Mattilsynet minner om at det skal varsles om alle småfe eldre enn 18 mnd. som dør eller avlives, uansett årsak. Årsaken til dette er at Mattilsynet må ha mulighet til uttak av hjerneprøver som et ledd i helseovervåkningen. Dette er viktig for å dokumentere og opprettholde en god helsestatus i saue- og geiteholdet, og slik sikre at forbrukerne har tillit til mattryggheten i norske landbruksprodukter. Prøvetaking og undersøkelse er uten kostander for dyreeier.

Aktuelt regelverk for småfe innenfor Mattilsynets felt, som du finner på www.lovdata.no
Forskrift om velferd for småfe
Forskrift om merking, registrering mv. av småfe
Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer

Mer informasjon om prosjekter, regelverket og andre aktuelle tema finner du på www.mattilsynet.no

Ta gjerne kontakt med oss for informasjon og veiledning!

Hilsen Mattilsynet,
avdeling Gudbrandsdal
Telefon 22 40 00 00, e-post: postmottak@mattilsynet.no

VIKTIGE TELEFONER, E-POST OG ADRESSER:

Veterinærvakt

Ringebu tlf.	61 28 05 00
Fron tlf.	61 29 14 00
Stav Veterinærsenter Tretten	61 27 65 14

Avløser

Ringebu tlf./mobil	**95 02 70 29**
Fron tlf.	**61 29 22 30**

VILT INNAFOR VILTGJERDE PÅ NY E6.

Dersom vilt kjem innafor viltgjerde på ny E6.

- **Varsle straks politiet på tlf 02800**

Dyrevernsnemnder 01.01.2017 – 31.12.2020

Dyrevernnemnda for Sør-Fron, Nord-Fron, Sel Vågå, Lom, Skjåk, Lesja og Dovre

Ola Brenna Ikke e-post	Brenna 2693 Dovre	901 69 937
Hans Erik Kolden	Solsidevegen 244 2686 Lom	416 33 102
Bjørn Sæta bjsaeta2@online.no	Gudbandsdalsv. 680 2670 Otta	990 09 658
Marit Sætrom	Storrustvegen 228 2663 Dovreskog	913 73 654 995 63 715
Pål Lasse Torstad ptorstad@lesja.net	Vestsidevegen 1004 2665 Lesja	61 24 51 18
Kristian Ekre kristian.ekre@c2i.net	Skåbuvegen 1851 2640 Vinstra	911 31 563
Inger-Johanne Kjorstad jekjor@online.no	Kilevegen 103 2647 Sør-Fron	920 45 114

Dyrevernnemnda for Ringebu og Øyer

Linn Veronica Brattås linnbrattas@hotmail.com	Landgårdsvegen 200 2635 Tretten	958 09 803
Hans Petter Nyseth Hans.petter.nyseth@oppland.org	Gamlevegen 370 2624 Lillehammer	412 10 405
Simen Jan Volden Simen_volden@hotmail.com	Vollavegen 11 2652 Svingvoll	467 78 820
Erik Borgen epborgen@frisurf.no	Brekkomsvegen 773 2634 Fåvang	911 89 201

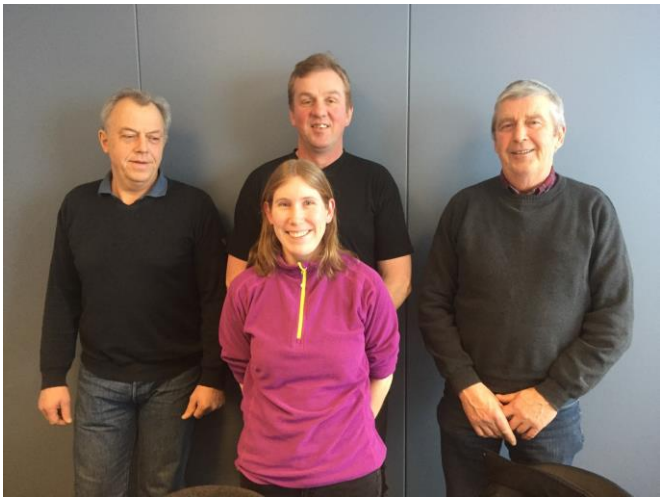

God sommer!

Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor

postmottak@sor-fron.kommune.no **Telefaks nr.: 61 29 90 01 (servicetorget) – sentralbord**	**61 29 90 00**
john-ludvik.dalseg@sor-fron.kommune.no landbrukssjef	**61 29 92 49**
ragnhild.sperstad@sor-fron.kommune.no jordbruksrådgiver – gårdskart - 70% stilling	**61 29 92 52**
ragnhild.bang.vestad@sor-fron.kommune.no landbrukskonsulent 60% stilling – treffes mandag, tirsdag, torsdag,	**61 29 92 53**
heidi.paulsen@sor-fron.kommune.no (skogbruksrådgiver fra 01.09.2016)	**61 29 92 54**
anne.aulie@sor-fron.kommune.no skogbruksrådgiver fra 04.09.2017	**61 29 92 54**
oyann.brandstad@sor-fron.kommune.no jordbruksrådgiver 80% stilling – treffes mandag, tirsdag, torsdag, fredag	**61 29 92 55**
hilde.heide.baukhol@sor-fron.kommune.no landbruksrådgiver fra 01.09.2017	**61 29 92 56**
anne-berit.grasbakkenfmopabg@fylkesmannen.no regionstilling / overingeniør ansatt hos Fylkesmannen	**61 29 92 57**
bente.dahl@sor-fron.kommune.no landbrukssekretær 50% stilling treffes mandag, tirsdag, onsdag	**61 29 92 58**
hilde.hammer@sor-fron.kommune.no miljø- og utmarksrådgiver	**61 29 92 65**
"Lia" – felles møterom	**61 29 92 59**

Postadresse:

Midt-Gudbrandsdal Landbrukskontor (MGL)
Kommunevegen 1
2647 Sør-Fron